

THEMA VERKENNING

Het heiligen van de zondag

H. Vreugdenhil-Busstra

"Och, het went best vlug." De jongeman die zondag weer eens halverwege de kerkdienst opgepiept werd vanuit z'n werk, wil er niet moeilijk over doen. Eens in de drie weken is hij in 't 'weekend' oproepbaar. Ja, 't moment-waarop komt altijd slecht uit, ook al houd je er rekening mee. En in 't begin was het echt afschuwelijk. Maar alles went. En hij had immers geen keus: als hij geweigerd had, had hij nu misschien zónder baan gezeten.

Zondagsrust, zondagsheiliging: die passen niet meer in onze maatschappij, en je kunt toch niet út de wereld gaan?

"Ik verveel me dood op zondag," verklaart een tiener. "Naar 't zwembad of de sporthal mag natuurlijk niet van m'n ouders. En ook al zijn de winkels open..., met m'n vrienden stadten is nog veel erger fout. Zelf zitten ze met een stapel kranten en tijdschriften om zich heen en 's middags moet ma zo nodig een middagdutje doen - gezellig, hè? Twee keer naar de kerk, jáá, dat is een verplicht nummer. Moet ik ook nog opletten waar 't over gaat, want soms vragen ze wat ik van de preek vond... Geef mij de vrijdag of de zaterdag maar; dan kan ik met m'n vrienden plezier maken. Gereforméerde soos natuurlijk..."

"De zondag is de ergste dag van de week." De weduwe die we op visite hebben, is een opgewekte dame met een open oog voor haar omgeving. Je zou haast vergeten dat zij 't soms erg moeilijk moet hebben. We schamen ons nu dat we dat inderdaad vaak vergeten, en dan dus ook vergeten voor haar te bidden.

Toch verbazen we ons. "De zondag? Dán zie je juist veel broeders en zusters, je gaat eens hier en daar op bezoek..."

"Maar je komt terug in een doodstil huis."

Wij, doenerige calvinisten, zoeken naarstig naar oplossingen: "Als je nu eens..." Maar hier hébben we geen oplossing voor, en dat te erkennen is een moeilijke opgave.

"Hè kind, wat doe je nou? Bréi jij op zondag? Dat heb ik je toch niet geleerd..."

"Stil maar, mam, het zit heus anders dan u denkt. Ik heb een studie waarin je alsmaar met boeken bezig bent, en dan is een handwerkje zo'n heerlijk ontspannende bezigheid. Ik wil op zondag niet óók nog lezen. Toen u zo oud was als ik, móest u breien, en was het juist heerlijk dat u op zondag mocht zitten lezen. Moet ik dan maar wat zitten rondkijken en afwachten of er iemand met me praten wil?"

"Mmm, ik begrijp wat je bedoelt. Maar ik kan 't ook niet helpen: als ik jou zie breien, is voor mij het zondagsgevoel al weg."

Als u moest zeggen welk voorbeeld uit het begin van de jaren zeventig stamt en welk uit 1998, kon u haast niet fout raden. Het laatste is een gesprek dat ik als student een keer met mijn moeder had. In die tijd werd er over zulke nuances nog nagedacht. Sterker nog, ik vond het niet onredelijk dat ik tóch m'n handwerkje opruimde. Wat een luxe, dat de problemen niet zwaarder wáren!

Bij het eerste voorbeeld wordt tastbaar dat we de zondag als rustdag helemaal dreigen kwijt te raken. Al lijkt het probleem bij deze - nog alleenstaande - jongeman nog beperkt. Ingrijpender is het als vader of moeder een groot deel van de zondag naar het werk is. Die plek in de kerkbank en aan tafel is dan zo érg leeg. En, van de andere kant bezien, geleidelijk week je toch wat los. Van je gezin. Van de kerk. Van de Here?

Creatief denken

Ter voorbereiding van dit artikel heb ik onder andere het boekje *De zondag* van ds. H.J. Room en ds. P.L. Voorberg gelezen (serie Woord en Wereld, Bedum 1995). Het bestaat uit twee delen. Het eerste gaat de bijbelse gegevens over sabbat en zondag na, het tweede trekt lijnen naar de praktijk. Ik raad u aan het ook te lezen. Niet dat ik nu het idee heb dat alle problemen zó op te lossen zijn. Misschien is het hier en daar ook wat te idealistisch. Maar het inspireert je om je hartelijk en radicaal in te zetten voor het heiligen van de dag van de Here. En met zo'n inzet vind je ook creatieve oplossingen.

Nee, zo zeg ik het veel te vlak. De *Here* heeft zijn zegen verbonden aan het onderhouden van zijn dag, en dat ervaar je dan ook. Als je Hem van ganser harte wilt eren en Hem om wijsheid bidt bij het zoeken naar een begaanbare weg, dan geeft

Hij die wijsheid. Dat geldt voor je hele leven. Dat geldt ook voor je besteding van zijn dag.

Ik zou de schrijvers onrecht doen wanneer ik uit dit boekje losse voorbeelden zou plukken. Ze wijzen er zelf op dat dat niet werkt. Want het gaat niet om een 'maniertje', maar om een levenshouding die gevoed wordt door gelovig, eerbiedig om te gaan met Gods Woord.

Creatieve oplossingen - die vind je in afhankelijkheid van de Here. Die vind je ook samen, als zijn kinderen. Dat is misschien wel het grootste probleem. Want 'we' doen van alles samen, maar het moet vooral vrijblijvend zijn: je hebt je *eigen* verantwoordelijkheid! En verplichtingen perken je vrijheid in.

Om met onze tiener te beginnen die zich op zondag zo verveelt. Heeft hij nou zulke beroerde ouders, die hun kinderen de noodzakelijke aandacht onthouden? Waarschijnlijk hebben ze, toen hij kleiner was, veel met hem gewandeld, gezongen of spelletjes gedaan, maar wil hij dat zelf niet meer. Misschien gaat hij zélf de communicatie uit de weg. Misschien vindt hij het zelfs bedreigend als pa op zondag over de preek begint. Het probleem is: pa en ma voelen zich prima bij hun huidige besteding van de zondag, maar hij heeft nog geen goede vorm gevonden. Hij wil z'n energie kwijt, maar dat schijnt op zondag alleen maar te mogen in stoffige, saaie bezigheden. 'Zondagsheiliging' bestaat vooral uit bordjes 'verboden te...'. Nu kunnen de ouders proberen een andere invulling van de zondag te vinden, maar als ze dat niet sámen met hun jongen doen, grote kans dat hij zal blijven mokken. Waarom? Omdat het niet alleen een kwestie van uiterlijk gedrag is, maar van het hart. Misschien zit zijn onvrede in iets heel anders, maar kristalliseert het uit op de zondag. Juist op deze leeftijd is het vaak moeilijk dat hárt te vinden: hij is er zelf ook naar op zoek. Principiële standpunten kunnen dan bedreigend zijn, hem vastpinnen op iets waar hijzelf nog niet klaar mee is.

Wat moet je als ouders dan doen? Bidden, om geduld en wijsheid. Bidden, dat je kind de Here van harte leert liefhebben. Kansen afwachten. Creatief met hem meedenken over een plezierige invulling van 'zijn' zondag. En intussen open zijn over je eigen invulling. Al heeft hij niet het recht je ter verantwoording te roepen, het werkt soms als je die verantwoording ongevraagd geeft.

Dat kan trouwens ook je ogen openen voor verkeerde keuzes. Die lectuurbak bijvoorbeeld: moet dat 'bijlezen' echt op zóndag? 'Ja, door de week heb ik er te weinig tijd voor', en dus gebruik je de zondag als overloop... Lezen kan een heel goede tijdsbesteding zijn op zondag. Maar het kan ook een aantasting zijn van wat de Here ons nu net met deze dag wilde geven: samen genieten in zijn licht.

Maar die weduwe dan: het probleem is juist dat de beste vorm van 'samen' voor haar weggevallen is.

Laat ik in elk geval maar doorgeven wat ik van een weduwe hoorde. Zij woont in een gemeente met veel lotgenoten, en die hebben op een gegeven moment samen wat bedacht. Op zondagavond komen ze bij een van hen bijeen rond de piano. Na het zingen drinken ze gezellig een kopje koffie; ze praten na over de eredienst, ze bemoedigen elkaar, en dan... ja, dan gaan ze weer naar huis. Alleen. En ze komen in een leeg huis. Maar die moeite delen ze wel samen. En ze bidden voor elkaar. Ook andere alleenstaanden in de kerk kunnen veel aan elkaar hebben. Sommigen vinden het fijn om bij een gezin te gast te zijn; laten we daar in elk geval om denken. Maar niet altijd vinden ze dat zelf prettig; misschien zijn ze liever met leeftijdgenoten onder elkaar. Dat is ook prima. Al mogen we ons wel afvragen of we ons als gemeente niet te veel in groepjes opdelen. Op zondag hebben we, vaak meer dan door-de-week, de ruimte om de gemeenschap der heiligen te beoefenen; laten we daarin niet te 'eng' worden.

Toewijding aan de Here

Het is waar, 'zondagsheiliging' lijkt een ouderwetse term te worden. Maar laten we vooral blijven beseffen dat het gaat om de feestelijke invulling van de dag waarop we de opstanding van onze Here gedenken, en al in beginsel genieten van het nieuwe leven met Hem. Die invulling gaat wel steeds meer uiteenlopen, ook binnen de kerk. Sommigen laten - af en toe - de tweede kerkdienst schieten, omdat ze die niet kunnen combineren met een bezoekje aan eenzame familieleden elders in het land. 'Je moet toch naar elkaar omzien?' En waar staat in de Bijbel dat je per se twee keer moet?

Dat staat nergens, nee. Eerlijk gezegd: 't is ook wel heel wat, vindt u niet? - twee diensten op één dag, als je zo moe bent van een hele week draven. Aan 't eind van de dag dwarrelt alles wat je gehoord hebt, door elkaar; eigenlijk neem je er dan ook niet veel van mee... Ja, natuurlijk, je gáát wel twee keer, doorgaans, maar stel dat de kerkenraad zou besluiten om terug te gaan naar één keer, zou dat zo erg zijn? Misschien zegt u dit niet hardop, maar denkt u het wel.

Wat gebeurt hier nu? Is het niet dit, dat we de bedoeling van de dag van de Here uit het oog verliezen? Als de zondag opgaat in uitpuffen, of als andere bezigheden dringender worden dan de eredienst, dan is er geen energie, geen royale ruimte meer voor de feestelijke ontmoeting met de Here. Maar dan is er wel wat mis: óf met je gezondheid, óf met je tijdsbesteding door-de-week, óf met je toewijding aan de Here.

Zoals altijd waar het concreet wordt, zijn er uitzonderingen te bedenken. Maar toch, als je de Here liefhebt, dan doe je

toch je best om je leefpatroon zo in te richten dat je met vreugde naar Gods huis kunt gaan! *Graag* twee keer zelfs, zolang Hij die mogelijkheid geeft. Dan zal die feestvreugde de hele zondag én de dagen daarna overstralen.

Voor de bespreking

- * Is er bij u vaak discussie over de invulling van de zondag? Vindt u dat zinvol?
- * Welke plaats heeft bij u de tv op zondag?